

Verslag bespreking gemeente Westerveld en Erfgoedinspectie over de Inspectie instandhouding rijksmonumenten

4 juli 2008

Aanwezig:

- namens de gemeente Westerveld: mw. A.M. Kleine Deters (wethouder) en dhr. B. Stikfort (interim ambtenaar monumentenzorg)
- namens de Erfgoedinspectie: mw. J.M.M. Nuijten en dhr. J.R.M. Magdelijns

Opening en mededelingen

De Erfgoedinspectie start met de mededeling dat het Plan van aanpak van de gemeente Westerveld een uitstekend en overzichtelijk document is. In het plan worden aan alle aanbevelingen acties toegekend, die worden ingedeeld in prioriteit en urgentie. Indien de gemeente het plan op haar website heeft opgenomen, zou de Erfgoedinspectie op haar website bij het inspectierapport graag een link naar de pagina op de gemeentelijke website willen opnemen. De gemeente geeft aan dit plan niet op haar website te hebben opgenomen, omdat deze website eerst moet worden vernieuwd. Wel heeft zij bij het uitkomen van het inspectierapport een digitaal persbericht opgesteld, en heeft zij alle actoren die deelnamen aan de inspectie schriftelijk geïnformeerd over het beschikbaar komen van de rapportage. De inspectie verzoekt de gemeente om een afschrift van dit persbericht en van de brief aan de geïnspecteerden.

De gemeente meldt dat sinds de uitvoering van de inspectie in september 2006 in de gemeente het een en ander is veranderd. Na de zomer van 2007 is het college van Westerveld gevallen waarna een geheel nieuw college is aangetreden. Op 1 januari 2008 is de toenmalige ambtenaar monumentenzorg, die ook het Plan van aanpak heeft opgesteld, vertrokken bij de gemeente. Sindsdien wordt dhr. Stikfort vanuit het Drents Plateau ingehuurd als interim medewerker monumentenzorg, voor 0,2 fte. De gemeente heeft nog geen plannen om op korte termijn een nieuwe eigen medewerker monumentenzorg aan te nemen. Zij is in een fase van herontwikkeling, en onderzoekt daarbij mogelijke samenwerkingsverbanden met buurgemeenten en met de provincie Drenthe. Ook wordt eerst het provinciale monumentenbeleidsplan afgewacht, dat naar verwachting in januari 2009 gereed zal zijn. De gemeente meldt verder dat vanwege financiële redenen alle rijksmonumenten in gemeentelijk bezit zullen worden verkocht.

Stand van zaken Plan van aanpak

De aanbevelingen van de inspectie en de bestuurlijke reactie van de gemeente zoals opgenomen in het Plan van aanpak worden puntsgewijs doorgenomen. De gemeente meldt daarbij wat de huidige stand van zaken is van het betreffende actiepunten. Hieronder wordt de volgorde van aanbevelingen gehanteerd, zoals is gebruikt in het inspectierapport.

Onderzoek

- **Aanbeveling:** bij belangrijke objecten of ingrijpende restauraties altijd tenminste een bouwhistorische verkenning uitvoeren, zeker als hier door een adviesorgaan expliciet om wordt gevraagd.
Plan van aanpak: prioriteit 2, korte termijn. Indien het restauratieplan hiervoor aanleiding geeft of indien er door adviesorgaan om wordt gevraagd, een bouwhistorisch onderzoek uit laten voeren

middels schriftelijk verzoek. Dit zal dus ook deels worden ondergebracht bij de ontvankelijkheidstoets.

Stand van zaken juli 2008: In de ontvankelijkheidstoets wordt nagegaan of voor een plan bouwhistorisch onderzoek nodig is. Dit wordt ook in het vooroverleg al meegenomen. Voor de uitvoering van een onderzoek worden externe bouwhistorische bureau's ingeschakeld.

Planvorming

- **Aanbeveling:** in het standaard aanvraagformulier opnemen dat bij elke aanvraag exact moet worden aangegeven welke werkzaamheden worden uitgevoerd, en welke materialen hierbij worden gekozen. De ingediende plannen bij de ontvankelijkheidstoets goed controleren op het duidelijk aangeven en motiveren van deze keuzes.

Plan van aanpak: prioriteit 1, korte termijn, uit te voeren direct, door middel van ontvankelijkheidstoets in BWT4all.

Stand van zaken juli 2008: Voor de aanvraag monumentenvergunning wordt het standaard formulier van de VNG gebruikt. Dit blijft voorlopig nog zo. Als dit op de juiste wijze wordt gebruikt staat alle noodzakelijke informatie er in.

- **Aanbeveling:** principe-details en keuzes voor kleuren kunnen eventueel in een later stadium worden opgevraagd, maar moeten altijd voor advies worden voorgelegd aan de adviesorganen.

Plan van aanpak: prioriteit 1, korte termijn, uit te voeren direct, middels ontvankelijkheidstoets voor verzoek beoordeling monumentencommissie en RACM.

Stand van zaken juli 2008: Al in een vroeg stadium, namelijk in het monumentensprekkuur van het Drents Plateau, worden detailleringen en kleurgebruik doorgesproken, en niet pas bij de advisering. In de vergunning worden heldere voorwaarden gesteld met betrekking tot kleuren, bemonstering, etcetera.

Planbehandeling

- **Aanbeveling:** de vergunningprocedure (aanvraag - ontvankelijkheidstoets - advisering RACM/commissie - vergunningverlening) in alle gevallen zorgvuldig volgen, en de maximale wettelijke termijn voor vergunningverlening (zes maanden) strikt handhaven.

Plan van aanpak: prioriteit 1, korte termijn, uit te voeren direct, door het zorgvuldig doorlopen van alle stappen in het bouwprogramma BWT4all, waarin de procedure monumentenaanvraag is ondergebracht.

Stand van zaken juli 2008: Begin 2008 zijn er twee vergunningen van rechtswege verleend, dit waren oude zaken. Mondeling overleg heeft nog veel positief bijgedragen aan de uitvoering van deze twee gevallen. Sindsdien wordt goed op de termijnen gelet.

Advisering

Aanbevelingen aan de monumentencommissie:

- adviezen helder formuleren.
- nagaan of een aanvraag waarvoor een positief advies onder voorbehoud wordt gegeven daadwerkelijk terugkeert voor advies.
- verslagen opstellen van elke vergadering.
- duidelijke beoordelingscriteria op schrift stellen.
- bouwhistorische kennis beter inbedden in de commissie, of indien nodig inhuren.

Aanbevelingen aan de RACM:

- nagaan of een aanvraag waarvoor een positief advies onder voorbehoud wordt gegeven daadwerkelijk terugkeert voor advies.
- op het werk uitgebrachte mondelinge adviezen schriftelijk vastleggen.
Plan van aanpak: Deze aanbevelingen zijn verwerkt door toezending van het Plan van Aanpak aan deze adviesorganen, en door te vragen de wijze van advisering als aangegeven aan te passen.
Stand van zaken juli 2008: Door de gemeente wordt gemeld dat zowel een bouwhistoricus als een landschapsarchitect deel uitmaken van de monumentencommissie van het Drents Plateau. Dorp, Stad en Land, de provinciale vereniging die in Zuid-Holland en Zeeland adviseert, heeft het initiatief genomen om samen met andere provinciale monumentencommissies standaard richtlijnen voor de advisering op te stellen.

Besluit

- **Aanbeveling:** het besluit beter onderbouwen, en verwijzingen opnemen naar de juiste adviezen en tekeningen met datum en kenmerk.
Plan van aanpak: prioriteit 1, korte termijn, uit te voeren direct. Standaard besluit in BWT4all wordt aangepast, door middel van het opnemen van verwijzingen naar o.a. de adviezen, en het invoegen van tekeningnummers. Tevens worden de besluiten zorgvuldiger geformuleerd.
Stand van zaken juli 2008: Dit is gebeurd. Ook zijn de voorwaarden in het besluit aangescherpt.
- **Aanbeveling:** het besluit nemen op basis van de definitieve, eenduidige adviezen van RACM en monumentencommissie (zonder voorbehoud), en in de argumentatie hiernaar refereren.
Plan van aanpak: prioriteit 1, korte termijn, uit te voeren direct. Dit zal worden besproken met de monumentencommissie va het Drents Plateau. Commissie en RACM dienen in hun laatste advies een plan 'positief' of 'negatief' te beoordelen zonder 'mits' of 'onder voorbehoud'.
Stand van zaken juli 2008: Dit is gebeurd, advisering is veel eenduidiger geworden.
- **Aanbeveling:** bij nieuw te bouwen onderdelen op het erf van een monumentale boerderij de monumentencommissie en de RACM inschakelen voor een advies, ter verhoging van de kwaliteit van het ontwerp in relatie tot het monument.
Plan van aanpak: prioriteit 2, middellange termijn, uit te voeren vanaf januari 2008. Aanvragen worden altijd voorgelegd aan de commissie, voorleggen aan RACM is juridisch niet mogelijk vanwege termijnen. Aspect wordt meegenomen in voorgesprekken maar niet voorgelegd ter advisering aan RACM.
Stand van zaken juli 2008: Dit aspect wordt meegenomen in het monumentensprekkuur van het Drents Plateau. De oplossing wordt vooral gezocht in overleggen en overtuigen. Ook wordt men hiervoor doorverwezen naar de Drentse werkgroep boerenerven.

Uitvoering

- **Aanbeveling:** tijdens het werk gemaakte mondelinge afspraken schriftelijk vastleggen
Plan van aanpak: prioriteit 1, korte termijn, uit te voeren direct. Mondelinge adviezen worden op speciaal formulier vastgelegd en toegevoegd aan het monumentendossier. Dit geldt voor zowel de externe adviesorganen als voor de ambtenaar monumentenzorg.
Stand van zaken juli 2008: Dit gebeurt zo.

Kennis

- **Aanbeveling:** de restauratietechnische en cultuurhistorische kennis binnen de gemeente vergroten door het volgen van relevante kennisverdiepende opleidingen door de medewerker monumentenzorg. Van belang is dat hierbij tevens wordt gezorgd voor vervanging op niveau tijdens deze scholingstijd, zodat de lopende werkzaamheden op monumentengebied voortgang kunnen vinden en er geen achterstand ontstaat als gevolg van deze scholing.
Plan van aanpak: prioriteit 1, korte termijn, uit te voeren september 2007. De ambtenaar monumentenzorg gaat een opleiding volgen bij een erkend instituut.
Stand van zaken juli 2008: Omdat de gemeente nu werkt met een ingehuurd medewerker monumentenzorg, die zelf werkzaam is bij het Drents Plateau, is deze vraag voor de gemeente op dit moment niet relevant. Achtervang is via het Drents Plateau goed geregeld, hier is altijd vervanging beschikbaar.

Toezicht en handhaving

- **Aanbeveling:** meer structureel toezicht houden op de kwaliteit van het totale bestand aan rijksmonumenten in het grondgebied.
Plan van aanpak: prioriteit 1, middellange termijn, uit te voeren 2008-2009. De gemeente gaat een handhavingsbeleid of –instrument maken expliciet voor de monumentenzorg, en gaat structureel (min. 1x per kwartaal) routes rijden voor het houden van toezicht op het bestand aan monumenten.
Stand van zaken juli 2008: Dit is niet ingevoerd vanwege tijdgebrek. Het idee is dit samen met de buurgemeenten op te pakken, mogelijk in combinatie met de provinciale plannen. Dit idee moet echter nog nader worden uitgewerkt.
- **Aanbeveling:** toezicht en handhaving op het gebied van de monumentenzorg vastleggen in een handhavingsnota.
Plan van aanpak: prioriteit 1, middellange termijn, uit te voeren vóór eind 2009. Een werkbare handhavingsnota moet worden opgesteld.
Stand van zaken juli 2008: Ook dit is niet gebeurd, zal in overleg met buurgemeenten worden opgepakt en ingevoerd.

Informatieoverdracht

- **Aanbeveling:** zowel de gemeentelijke procedures als de afspraken met eigenaren schriftelijk vastleggen, zodat de informatieoverdracht niet alleen afhankelijk is van persoonlijke contacten.
Plan van aanpak: prioriteit 2, middellange termijn, uit te voeren medio 2008. De procedure voor een aanvraag monumentenvergunning zal stapsgewijs in een stroomschema worden verwerkt. Ook mondelinge afspraken worden aan dit dossier toegevoegd.
Stand van zaken juli 2008: Dit gebeurt.
- **Aanbeveling:** de contacten met de gemeentelijke historische verenigingen meer structureel inbedden.
Plan van aanpak: prioriteit 2, middellange termijn, uit te voeren begin 2008. De gemeente gaat proberen 2x per jaar gesprek te voeren met alle historische verenigingen.
Stand van zaken juli 2008: Dit overleg heeft sindsdien één keer plaatsgevonden, gebeurt dus nog niet structureel. De gemeente heeft op dit moment door tijdgebrek geen directe contacten met de historische verenigingen, maar ziet zeker meerwaarde in de lokale kennis die door deze

verenigingen is verzameld. Er zal worden gezocht naar een modus om de contacten wederom op te pakken. Wel is aan de verenigingen advies gevraagd over de provinciale monumentenlijst.

- **Aanbeveling:** informatie over de gemeentelijke restauratieprocedures en het gemeentelijk monumentenbeleid meer proactief brengen naar de bevolking, bijvoorbeeld in de vorm van een eigen brochure of informatie op de gemeentelijke site.
Plan van aanpak: prioriteit 3, lange termijn, uit te voeren medio 2010. De gemeente gaat eigen brochures opstellen, en gaat vier keer per jaar een publicatie over ontwikkelingen rond monumentenzorg in het huis-aan-huisblad plaatsen. Ook gaat de gemeente een stappenplan maken voor monumenteneigenaren.
Stand van zaken juli 2008: Dit is nog niet uitgevoerd, staat gepland voor medio 2010. Het proactief verstrekken van informatie over monumentenzorg kan nog verder worden verbeterd door de publicatie van monumentenvergunningen op de website, evenals de publicatie van het Inspectierapport en het Plan van aanpak. Zoals al bij 'Opening en mededelingen' is gemeld, is volgens de gemeente deze website verouderd en wordt hier niet veel meer mee gedaan. Er wordt gewerkt aan een nieuwe versie die over een half jaar van start zou kunnen gaan.

Documentatie

- **Aanbeveling:** alle relevante stukken die de vergunningprocedure betreffen opnemen in één dossier per object.
Plan van aanpak: prioriteit 1, korte termijn, reeds ingevoerd.
Stand van zaken juli 2008: niet nagevraagd.
- **Aanbeveling:** na afloop van de restauratie revisietekeningen opstellen en opnemen in de dossiers.
Plan van aanpak: prioriteit 2, korte termijn, uit te voeren direct.
Stand van zaken juli 2008: niet nagevraagd.

Beleid

- **Aanbeveling:** een specifiek beleidsplan opstellen voor de monumentenzorg in de gemeente, waarin de visie op en de omgang met monumentale en beeldbepalende historische gebouwen en hun omgeving wordt opgenomen.
Plan van aanpak: prioriteit 2, lange termijn, is reeds in uitvoering, gereed vóór 1 januari 2009. De gemeente heeft een 'Nota van uitgangspunten voor het bestemmingsplan buitengebied' opgesteld (Hoofdstuk 8: Landschap, archeologie en cultuurhistorie, is als bijlage gevoegd bij het Plan van aanpak), als apart onderdeel van het nieuwe bestemmingsplan. Deze nota zal in september 2007 worden vastgesteld.
Stand van zaken juli 2008: In deze nota is cultuurhistorie als uitgangspunt goed verwoord. De nota is op 13 mei 2008 vastgesteld, het bestemmingsplan buitengebied is naar verwachting in 2009 gereed. Het streven is dat cultuurhistorie een onderdeel wordt van alle bestemmingsplannen. Er wordt nog geen specifiek beleidsplan voor de monumentenzorg opgesteld. Eerst wordt het provinciale beleidsplan voor gebouwde monumenten afgewacht. De gemeente is in een fase van herontwikkeling, waarbij samenwerkingsverbanden worden gezocht met andere gemeenten, ook over provinciegrenzen heen. Deze mogelijke samenwerking betreft bijvoorbeeld ook de ambtelijke ondersteuning, toezicht en handhaving, etc.

- **Aanbeveling:** in interdisciplinaire nota's over de ontwikkeling van het landschap van de gemeente het bouw- en architectuurhistorische aspect meenemen.

Plan van aanpak: prioriteit 2, lange termijn, is reeds in uitvoering, gereed vóór 1 januari 2009. Bij actualisering van de bestemmingsplannen (vóór jan. 2009) wordt de Nota van uitgangspunten gebruikt.

Stand van zaken juli 2008: Behalve in het bestemmingsplan buitengebied wordt dit in andere beleidsnota's, zoals de Structuurvisie, of de nota over de Maatschappij van Weldadigheid, nog niet meegenomen. Wel is in de nota 'Wonen en recreëren' cultuurhistorie een speerpunt. De gemeente geeft aan vanwege de huidige fase van herontwikkeling slechts kleine stapjes vooruit te kunnen maken, en geeft aan dat hierin nog wel veel kan worden verbeterd.

Tenslotte

Afgesproken wordt dat na de zomervakantie het conceptverslag naar de gemeente Westerveld wordt gestuurd. De gemeente krijgt de gelegenheid hierop te reageren. De reactie zal worden verwerkt in het verslag en daarna wordt het verslag op de website van de erfgoedinspectie geplaatst.

De Erfgoedinspectie neemt over een jaar contact met de gemeente op om te zien hoever deze is met het verbeteren van de kwaliteit van de monumentenzorg.